

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 53/97

Ústavný súd Slovenskej republiky v Košiciach v senáte zloženom z predsedu JUDr. Tibora Šafárika a členov senátu JUDr. Viery Mrázovej a JUDr. Richarda Rapanta prerokoval 27. októbra 1999 bez ústneho pojednávania prijatý podnet Istrochemu, a. s., Bratislava, Nobelova 34, zastúpeného JUDr. Petrom Arendackým, advokátom, Bratislava, Legionárska 4, vo veci porušenia základného práva právnickej osoby na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 ods. 1 ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd, postupom v konaní Mestského súdu v Bratislave (teraz Krajského súdu v Bratislave) vedenom pod sp. zn. 19 Cob 478/96 a jeho uznesením č. k. 19 Cob 478/96-19 zo 17. októbra 1996 a takto

r o z h o d o l :

Podnet akciovej spoločnosti Istrochem v Bratislave, Nobelova 34,
z a m i e t a.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Podnetom doručeným Ústavnému súdu Slovenskej republiky v Košiciach (ďalej len „ústavný súd“) domáhal sa Istrochem, a. s., Bratislava (ďalej len „navrhovateľ“) začatia konania na tomto súde a vydania rozhodnutia o porušení jeho základného práva na súdnu ochranu. K porušeniu tohto práva malo dôjsť konaním Mestského súdu v Bratislave (teraz Krajského súdu v Bratislave; odporca), ktorý ako odvolací súd neprejednal jeho odvolanie v medziach odvolacieho návrhu, a preto žiadal uznesenie krajského súdu č. k. 19 Cob 478/96-19 zo 17. októbra zrušiť.

Ústavný súd podnet navrhovateľa po jeho predbežnom prerokovaní prijal na konanie, lebo spĺňal náležitosti podnetu upravené v zákone Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 38/1993 Z. z.“), tým začalo konanie vo veci samej.

Navrhovateľ i odporca sa písomne vyjadrili, že na ústnom konaní o podnete netrvajú. Keďže od ústneho pojednávania nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci, prejednal ústavný súd podnet navrhovateľa bez tohto pojednávania.

Ústavný súd pri rozhodovaní o podnete vychádzal zo skutkového stavu zisteného z obsahu podnetu, z vyjadrenia Krajského súdu v Bratislave, zo súdneho spisu sp. zn. 19 Cob 478/96 a z písomností predložených účastníkmi.

Navrhovateľ porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu videl v tom, že odvolací súd sa nezaoberal všetkými jeho námietkami uvedenými v odvolaní proti uzneseniu Obvodného súdu Bratislava 3 č. k. Ro 61/96-10 zo 7. marca 1996, ktorým bola navrhovateľovi (v konaní pred všeobecným súdom žalovaný) uložená poplatková povinnosť za podanie odporu v obchodných veciach. V odvolaní sa domáhal, aby odvolací súd „preskúmal rozhodnutie z toho hľadiska, že podľa zákona sa súdne poplatky vyberajú iba za konanie a úkony súdov, čo odpor proti platobnému rozkazu nie je, a za konanie súdu na prvom stupni od jeho začiatku až do konca bol už súdny poplatok zaplatený“. Ďalej žiadal, aby odvolací súd preskúmal súlad odvolaním napadnutého rozhodnutia s ustanoveniami o súdnych poplatkoch pojednávajúcimi o

vzniku poplatkovej povinnosti“. Žiadal tiež, aby odvolací súd „preskúmal prvostupňové rozhodnutie z toho hľadiska, že ukladá poplatkovú povinnosť niekomu, koho zákon neuvádza ako poplatníka“.

Odvolací súd sa v uznesení č. k. 19 Cob 478/96-19 zo 17. októbra 1996 podľa tvrdenia navrhovateľa „vysporiadal iba s otázkou vzniku poplatkovej povinnosti a vyriešil otázku, kto je v tomto prípade poplatníkom“. Bol toho názoru, že odvolací súd „nevenoval pozornosť očividne úmyselne“ rozporu prvostupňového rozhodnutia s ustanovením § 1 zákona o súdnych poplatkoch, pretože v opačnom prípade by mu bránilo vysloviť, že „poplatníkom je ten, kto takýto úkon robí, t. j. odporca, ktorý podáva odpor“. S ohľadom na uvedené navrhovateľ konštatoval, že ak odvolací súd neprejednal jeho vec v medziach, v ktorých sa ako odvolateľ domáhal preskúmania rozhodnutia, neposkytol tým jeho právu ochranu v takom rozsahu, v akom mu mala byť poskytnutá podľa ustanovenia § 212 ods. 1 prvej vety Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

Neposkytnutie právnej ochrany v rozsahu, v akom jej poskytnutie predpokladá zákon, videl navrhovateľ aj v nedostatku právomoci označeného súdu vo veci zaplatenia súdneho poplatku za odpor konať. V tomto smere uviedol, že ak krajský súd „vo svojom rozhodnutí vyslovil, že poplatníkom je ten, kto urobí poplatkový úkon, mal zo zákona prihliadnuť tiež na to, že podľa ust. § 12 ods. 1 zák. č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch, nemá súd právomoc vo veci súdneho poplatku za odpor konať, pretože nie je oprávnený urobiť (vykonať) poplatkový úkon, t. j. podať odpor proti platobnému rozkazu, a ani takýto úkon neurobil, a že nedostatok právomoci je takým nedostatkom podmienky konania, ktorý bráni tomu, aby konanie prebehlo“.

V postupe odvolacieho súdu navrhovateľ videl porušenie ustanovenia § 212 ods. 1 OSP a v súvislosti s porušením tohto zákonného ustanovenia aj porušenie jeho ústavného práva na súdnu ochranu upravenú v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a tiež v čl. 36 ods. 1 ústavného zákona č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd (ďalej len „Listina“).

V prejednávanej veci išlo teda o posúdenie, či konaním a rozhodnutím bývalého Obvodného súdu Bratislava 3 vo veci vyrubenia súdneho poplatku za podanie odporu vedenej pod sp. zn. Ro 61/96 a najmä či konaním a rozhodnutím odvolacieho súdu,

t. j. Krajského súdu v Bratislave, proti označenému rozhodnutiu prvostupňového súdu na krajskom súde vedenom pod sp. zn. 19 Cob 478/96 bolo a či nebolo porušené ustanovenie § 212 ods. 2 OSP, teda či v dôsledku porušenia zákona (OSP) došlo, prípadne nedošlo aj k porušeniu ústavného práva navrhovateľa na súdnu ochranu podľa ustanovenia čl. 46 ods. 1 ústavy a rovnako aj čl. 36 ods. 1 Listiny.

Z priloženého súdneho spisu ústavný súd zistil, že bývalý Obvodný súd Bratislava 3 ako súd prvého stupňa uznesením č. k. Ro 61/96-10 zo 7. marca 1996 vyzval žalovaného (Istrochem, a. s., Bratislava; v konaní pred ústavným súdom navrhovateľ), aby v lehote 5 dní od doručenia uznesenia zaplatil v kolkoch súdny poplatok za odpor v sume 200,- Sk.

Proti uvedenému uzneseniu podal žalovaný (v konaní pred ústavným súdom navrhovateľ) odvolanie a žiadal napadnuté uznesenie zrušiť v podstate z dôvodov, že

- a) za poplatkový úkon nemožno považovať podanie odporu proti platobnému rozkazu,
- b) súdny poplatok zaplatený navrhovateľom bol zaplatený za celé konanie pred súdom prvého stupňa, nemal byť preto zaplatený aj za podaný odpor,
- c) uznesenie je v rozpore s ustanoveniami zákona o súdnych poplatkoch upravujúcimi vznik poplatkovej povinnosti,
- d) poplatková povinnosť bola uložená subjektu, ktorý ju podľa zákona o súdnych poplatkoch nemá.

Nedostatok právomoci súdov na konanie a rozhodovanie o súdnych poplatkoch navrhovateľ vo svojom odvolaní proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa nenamietal.

Mestský súd v Bratislave ako súd odvolací uznesením č. k. 19 Cob 478/96 zo 17. októbra 1996 napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdil.

V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, že podľa ustanovenia § 2 ods. 1 písm. a) a § 5 ods. 1 písm. a) zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch v znení neskorších predpisov a Sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý tvorí prílohu tohto zákona (poznámka č. 7 k položke č. 1), poplatníkom je navrhovateľ poplatkového úkonu. Poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ (§ 5 ods. 1 písm. a) citovaného zákona). Poplatková povinnosť za podaný

odpor vyplýva z poznámky č. 7 k položke 1 Sadzobníka súdnych poplatkov a z logického výkladu textu uvedených ustanovení vyplýva, že poplatková povinnosť vzniká vykonaním úkonu, ktorý podlieha poplatkovej povinnosti (podaním odporu), a poplatníkom je ten, kto takýto úkon robí, t. j. odporca (žalovaný), ktorý podáva odpor.

Ústavný súd zistil, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie podané nebolo.

Krajský súd v Bratislave vo svojom vyjadrení k podnetu navrhovateľa ďalej uviedol, že „vzhľadom na obsah odvolania proti uzneseniu bývalého Obvodného súdu Bratislava 3 zo dňa 7. marca 1996 č. k. Ro 61/96-10 a obsah uznesenia bývalého Mestského súdu v Bratislave zo dňa 17. októbra 1996 číslo konania 19 Cob 478/96-19 nezhládali sme žiadne porušenie ustanovenia § 212 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, nakoľko odvolací súd vec v medziach, v ktorých sa odvolateľ domáhal preskúmania rozhodnutia, prejednal a s námietkami v odvolaní uvedenými sa vysporiadal“. Ďalej konštatoval, že „ak mal navrhovateľ (v pôvodnom konaní odvolateľ) za to, že toto rozhodnutie je pre nedostatok dôvodov nepreskúmateľné (s ktorým tvrdením sa však nemožno stotožniť), išlo by o procesnú vadu vo vzťahu k rozhodnutiu súdu, nie vo vzťahu k účastníkom konania. Nepreskúmateľnosť rozhodnutia je napr. dôvodom na zrušenie rozhodnutia súdu prvého stupňa podľa § 221 písm. c) OSP, ale nie je porušením práva na súdnu ochranu v zmysle § 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, či porušením čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky“. K námietke navrhovateľa týkajúcej sa neoprávneného uloženia poplatkovej povinnosti za podaný odpor uviedol, že súhlasí s názorom vyjadreným v uznesení Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veci sp. zn. 4 Obo 22/94 z 31. januára 1994 uverejnenom v Zbierke súdnych rozhodnutí a stanovísk súdov Slovenskej republiky pod č. 97 roč. 1997 a v uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 18/95 z 11. apríla 1995, podľa ktorých povinnosť zaplatiť súdny poplatok za odpor podaný proti platobnému rozkazu v obchodných veciach má ten subjekt, ktorý odpor podal.

Krajský súd ďalej uviedol, že ak sa navrhovateľ domnieval, že tento súd nemal právomoc konať a rozhodovať vo veci súdneho poplatku za podanie odporu proti

platobnému rozkazu v obchodných veciach, mal proti jeho uzneseniu podať dovolanie podľa § 237 písm. a) OSP.

S ohľadom na uvedené dôvody navrhoval Krajský súd v Bratislave podnet Istrochemu, a. s., Bratislava ako nedôvodný zamietnuť.

II.

Podstata základného práva na súdnu ochranu spočíva v prvom rade v oprávnení každého reálne sa domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola namietanému právu poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré ustanovenie o súdnej ochrane vykonávajú (čl. 46 ústavy v spojitosti s čl. 51 ústavy). Základné právo na súdnu ochranu účastníka konania nespočíva teda len v práve domáhať sa súdnej ochrany; ale ju aj v určitej kvalite, t.j. zákonom ustanoveným postupom súdu, dostať. Procesnoprávny rámec konania všeobecných súdov je vymedzený najmä ústavnoprocenými princípmi riadneho a spravodlivého procesu upravenými v čl. 46 až 50 ústavy. Tieto princípy sú obsahovo naplnené základnými právami účastníkov konania a im zodpovedajúcimi povinnosťami súdov konajúcich o veci, ktoré upravuje zákon. Postup súdov v konaní o veci a jeho kvalita ustanovená zákonom, je vyjadrením práva na súdnu ochranu účastníka konania vyplývajúceho z čl. 46 ods. 1 ústavy. Z citovaného ustanovenia i z čl. 144 ústavy je zrejmé, že ochranu základným právam (slobodám) poskytujú predovšetkým všeobecné súdy. Ústavný súd súdnu ochranu v konaní o podnete poskytuje iba vtedy, ak porušenie procesných práv účastníkov konania chránených zákonmi (napr. Občianskym súdnym poriadkom, Trestným poriadkom) je súčasne aj porušením základného práva alebo slobody upravených ústavou (ústavným zákonom) alebo medzinárodnou zmluvou podľa čl. 11 ústavy.

Navrhovateľ vo svojom podnete namietal, že Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 19 Cob 478/96-19 zo 17. októbra 1996 porušil jeho právo na súdnu ochranu, pretože nepreskúmal odvolanie, ktoré podal proti uzneseniu Obvodného súdu Bratislava 3 (teraz Okresného súdu Bratislava III - ďalej len toto označenie) č. k. Ro

61/96-10 zo 7. marca 1996 o uložení poplatkovej povinnosti za podaný odpor tak, ako to ustanovuje § 212 ods. 1 OSP, t. j. v medziach, v ktorých sa domáhal jeho preskúmania.

Vychádzajúc z obsahu citovaného ustanovenia OSP v spojení s § 205 ods. 1 OSP medze prejednávania odvolania, v ktorých sa odvolateľ domáha preskúmania rozhodnutia, zvyrazňujú dispozičnú zásadu účastníkov konania. Týmto názorom súd nie je viazaný, iba ak ide o prípady uvedené v § 212 písm. a) až d) OSP. Odvolateľ je povinný v odvolaní uviesť odvolací návrh, ktorý kvalitatívne spočíva v tom, že v ňom uvedie, čoho sa odvolaním domáha. Môže to byť len zmena napadnutého rozhodnutia alebo jeho zrušenie.

Navrhovateľ sa domáhal zrušenia napadnutého rozhodnutia. Keďže odvolací súd napadnuté rozhodnutie potvrdil, navrhovateľ nemal úspech v odvolacom konaní a neúspech v konaní, nemožno považovať za porušenie jeho základného práva uvedeného v čl. 46 ods. 1 ústavy.

Z uvedených dôvodov ústavný súd podnet ako nedôvodný zamietol.

V časti, ktorou sa domáhal navrhovateľ zrušenia rozhodnutia Krajského súdu v Bratislave č. k. 19 Cob 478/96-19 zo 17. októbra 1996, ústavný súd podnet rovnako zamietol, pričom nepovažuje za účelné opätovne uvádzať svoje argumenty právneho záveru týkajúceho sa riešenia problematiky návrhu na zrušenie rozhodnutia všeobecného súdu. Nedostatok svojej príslušnosti zrušovať rozhodnutia podrobne zdôvodnil ústavný súd vo viacerých rozhodnutiach, v ktorých bol navrhovateľ účastníkom konania a odporcom všeobecnej súdy, preto poukazuje na svoje rozhodnutie sp. zn. I ÚS 51/97 z 3. marca 1999 s tým, že na právnych záveroch v tomto rozhodnutí uvedených v celom rozsahu trvá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. októbra 1999